

MIECZYŚLAW ŚLEDŹ

Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu

Prawnokarne instrumenty zapobiegania i zwalczania terroryzmu w polskim prawodawstwie

Terroryzm jest zjawiskiem, które do tej pory większości naszego społeczeństwa kojarzyło się ze zdarzeniami odległymi od granic Polski. Eskalacja zachowań terrorystycznych, zwłaszcza po 11 września 2001 r., oraz udział polskich sił zbrojnych w misjach pokojowych zarówno w Iraku, jak i w Afganistanie, uświadomiły realność zagrożeń również polskich obywateli.

Zagrożenia wynikające z nasilania zachowań o charakterze terrorystycznym, wymierzone w społeczeństwa krajów rozwiniętych gospodarczo, w tym także europejskich, zostały zauważone przed wydarzeniami poprzedzającymi atak na World Trade Center.

Podczas posiedzenia w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. Rada Europejska dostrzegła wzrost zagrożenia płynącego ze zdarzeń o charakterze terrorystycznym, główny nacisk kładła jednak na podjęcie działań mających na celu zwalczanie przestępczości zorganizowanej. Członkowie Rady potwierdzili, że obywatele mają prawo oczekiwać od Unii reakcji na zagrożenia, które dla wolności i praw stwarzają poważne przestępstwa. Skuteczne przeciwdziałanie tym zjawiskom wymagało podjęcia wspólnego wysiłku na rzecz zapobiegania i zwalczania przestępczości i organizacji przestępczych na terytorium Unii. Rada Europy dostrzegła szczególne zagrożenie płynące z rejonu Morza Jońskiego i Morza Adriatyckiego, gdzie nastąpiło nasilenie działań podejmowanych przez grupy przestępcze. Jako wyraz wzmocnienia walki ze zorganizowaną przestępczością zdecydowano o utworzeniu jednostki, nazwanej EUROJUST, w skład której mieli wejść prokuratorzy krajowi, urzędnicy związani z wymiarem sprawiedliwości oraz równorzędni sobie oficerowie policji z poszczególnych państw członkowskich. EUROJUST miał odpowiadać za koordynowanie działań prokuratur krajowych oraz wspieranie dochodzeń karnych z dziedziny przestępczości zorganizowanej, przede wszystkim na podstawie analiz Europolu i współpracy

z Europejską Siecią Sądową, co miało uprościć rekwizycje sądowe. Jednocześnie Rada Europejska uznała, że w sprawach dotyczących prawa karnego istota współpracy powinna polegać na przyjęciu wspólnych definicji aktów oskarżenia oraz sankcji dotyczących przestępczości w zakresie finansów (pranie brudnych pieniędzy, korupcja, fałszowanie EUR), przemytu narkotyków, handlu ludźmi, przestępstw z dziedziny technologii informacyjnych oraz ochrony środowiska. W ocenie Rady pranie brudnych pieniędzy to rdzeń zorganizowanej przestępczości, co wymusza walkę z tym procederem w sposób nieustanny. Rada dała wyraz swojej determinacji w walce z tym zjawiskiem, co wyraziło się koniecznością czuwania nad działaniami mającymi na celu podejmowanie konkretnych kroków na rzecz ścigania, zamrażania, zajmowania oraz konfiskowania przedmiotów pochodzących z przestępstwa¹.

Podczas posiedzenia w Santa Maria Da Feira w dniach 19–20 czerwca 2000 r. w sformułowanych wnioskach dotyczących Europy i jej obywateli Rada Europejska potwierdziła swoje zaangażowanie w kształtowaniu obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, zgodnych z decyzją podjętą w Tampere. Członkowie Rady oświadczyli, że tragiczne wydarzenia związane z terroryzmem w Europie budzą uczucie wzburzenia, jednocześnie ponowili swoje zobowiązanie do kontynuowania walki z terroryzmem na poziomie narodowym i europejskim. Przesłanki te zobligowały Radę do wykorzystania uprawnień zawartych w traktatach, aby wzmocnić i zintensyfikować współpracę w tej dziedzinie państw członkowskich, prowadzoną w duchu solidarności².

Terrorystyczne ataki dokonane 11 września 2001 r. przez członków ugrupowania Al-Kaida na terytorium USA wpłynęły istotnie na dotychczasową postawę UE, która postanowiła wzmocnić walkę z terroryzmem. Wnioski Prezydencji wyrażane podczas posiedzeń Rady Europejskiej w Tampere oraz Santa Maria Da Feira stanowiły załączek decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (2002/475/WSiSW).

W decyzji ramowej w sprawie zwalczania terroryzmu ujednolicono definicję przestępstwa terrorystycznego we wszystkich państwach UE, wprowadzając określoną i wspólną definicję. Rada stanęła na stanowisku, że terroryzm stanowi jedno z najpoważniejszych naruszeń zasady demokracji i zasady państwa prawa, wspólnych dla Państw Członkowskich.

Artykuł 1 decyzji ramowej wskazuje na zachowania, będące przestępstwami terrorystycznymi:

- ataki na życie ludzkie, które mogą powodować śmierć;
- ataki na integralność cielesną osoby;
- porwania lub branie zakładników;

¹ Por. Spotkania Rady Europejskiej 1993–2002. Wybór dokumentów, Warszawa Urząd Komitetu Integracji Europejskiej 2002, *passim*.

² Por. *ibidem*.

— spowodowanie rozległych zniszczeń obiektów rządowych lub obiektów użyteczności publicznej, systemu transportowego, infrastruktury, włącznie ze zniszczeniem systemu informatycznego, stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym, miejsca publicznego lub mienia prywatnego, mogące zagrożić życiu ludzkiemu lub mogące spowodować poważne straty gospodarcze;

— zajęcie statku powietrznego, statku lub innego środka transportu publicznego lub towarowego;

— wytwarzanie, posiadanie, przewożenie, dostarczanie lub używanie broni, materiałów wybuchowych lub jądrowych, broni biologicznej lub chemicznej, jak również badania i rozwój broni biologicznej i chemicznej;

— uwalnianie substancji niebezpiecznych lub powodowanie pożarów, powodzi lub wybuchów, których rezultatem jest zagrożenie życia ludzkiego;

— zakłócenia lub przerwy w dostawach wody, energii elektrycznej lub wszelkich innych podstawowych zasobów naturalnych, których rezultatem jest zagrożenie życia ludzkiego;

— groźenie popełnieniem powyższych czynów.

Wskazane zachowania mogą być uznane za przestępstwa terrorystyczne jedynie wtedy, gdy zostają popełnione w celu poważnego zastraszenia ludzi lub bezprawnego zmuszania rządu lub organizacji międzynarodowej do podjęcia działań lub zaniechania działania lub poważnej destabilizacji lub zniszczenia podstawowych politycznych, konstytucyjnych, gospodarczych lub społecznych struktur lub organizacji międzynarodowej.

Decyzja ramowa z dnia 13 czerwca 2002 r. w art. 2 wprowadza pojęcie „grupy terrorystycznej”, która oznacza zorganizowaną grupę, złożoną z więcej niż dwóch osób, ustanowioną na przestrzeni czasu i działającą w uzgodniony sposób, której cel stanowi popełnianie przestępstw terrorystycznych. Taka grupa nie jest przypadkowo sformowana w celu natychmiastowego dokonania przestępstwa oraz nie ma potrzeby formalnego określenia ról członków grupy, ciągłości członkostwa lub rozwiniętej struktury.

Artykuł 3 decyzji ramowej wskazuje na zachowania, które należy uznać za przestępstwa związane z terroryzmem, a mianowicie kradzież kwalifikowania, wymuszenie oraz sporządzenie fałszywych dokumentów urzędowych dokonanych z zamiarem popełnienia czynów wymienionych w art. 1 i 2 niniejszego dokumentu.

Jednocześnie art. 4 przewiduje odpowiedzialność karną za podżeganie, pomocnictwo lub współsprawstwo w popełnieniu przestępstw określonych w art. 1, 2 i 3 decyzji ramowej.

Decyzja ramowa w art. 7 przewiduje odpowiedzialność karną osób prawnych w zakresie przestępstw określonych w art. 1–4, popełnionych na ich korzyść przez jakąkolwiek osobę działającą albo indywidualnie, albo jako część organu osoby prawnej, zajmującej kierownicze stanowisko w strukturze prawnej.

Rada Unii Europejskiej w decyzji ramowej z dnia 13 czerwca 2002 r. określiła także zasady wymierzania kar za popełnienie przestępstw terrorystycznych.

Mianowicie art. 5 decyzji ramowej przewiduje, że za zachowania uznane za przestępstwa terrorystyczne określone w art. 1 i 4 winny być wymierzone kary pozbawienia wolności w wymiarze wyższym niż orzekane z mocy prawa krajowego za takie przestępstwo przy braku zamiaru ich popełnienia zgodnie z art. 1 ust 1, z wyjątkiem przypadków, gdy orzekane kary są najwyższymi na mocy prawa krajowego. Ponadto w ust. 3 art. 5 przewidziano, że wobec osób kierujących grupą terrorystyczną winna być orzeczona kara pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze nie mniej niż 15 lat, natomiast dla osób wchodzących w skład grupy terrorystycznej winna zostać orzeczona kara pozbawienia wolności w wymiarze maksymalnym nie mniej niż 8 lat. Natomiast art. 8 niniejszego dokumentu przewiduje kary dla osób prawnych, które sprowadzają się do:

- pozbawienia prawa do świadczeń lub pomocy publicznej,
- czasowego lub trwałego pozbawienia uprawnień do prowadzenia działalności handlowej,
- nadzoru sądowego,
- sądowego nakazu likwidacji,
- czasowego lub stałego zamknięcia przedsiębiorstw wykorzystanych w celu popełnienia przestępstwa.

Należy także zwrócić uwagę na proponowane rozwiązania prawne, które mają na celu rozbicie lojalności w ramach grupy terrorystycznej i służą do skutecznego zwalczania przestępstw terrorystycznych i ich zapobieganiu. Okoliczności szczególne wyrażone w art. 6 uzasadniają zmniejszenie kar określonych w art. 5 w sytuacji, gdy sprawca:

- odstępuje od działalności terrorystycznej,
- dostarcza organom administracyjnym lub sądowym informacji, których uzyskanie w inny sposób przez te organy byłoby niemożliwe, co pomaga odpowiednim organom w zapobieganiu lub zmniejszaniu skutków przestępstwa, identyfikacji lub postawieniu przed wymiarem sprawiedliwości innych sprawców, znalezieniu dowodów lub zapobieganiu dalszym przestępstwom określonym w art. 1–4³.

Polskie prawodawstwo

Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, wprowadzono do polskiego kodeksu karnego definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym, która została wyrażona w dyspozycji art. 115 § 20 k.k., co stanowiło implementację postanowień decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW⁴.

³ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (2002/475/WSiSW).

⁴ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 93, poz. 889).

Wyrażona w polskim kodeksie karnym definicja przestępstwa terrorystycznego stanowi, że:

Przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi, co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

- 1) poważnego zastraszenia wielu osób,
- 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
- 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej — a także groźba popełnienia takiego czynu⁵.

Definicja przestępstwa terrorystycznego przewiduje karalność dwóch zachowań:

- 1) groźby popełnienia czynu zabronionego we wskazanych powyżej celach,
- 2) popełnienie czynu zabronionego opisanego we wskazanym artykule.

Cele, do których zmierza przestępstwo terrorystyczne, ustawodawca ułożył według skali siły ich zewnętrznego oddziaływania, poczynając od psychologicznego zastraszania ludzi, przez wpływanie na decyzje postępowania organów państwa lub organizacji, na wywołaniu chaosu ustrojowego i gospodarczego kończąc⁶.

Nie powinno budzić wątpliwości, że przestępstwo o charakterze terrorystycznym może być popełnione tylko z zamiarem kierunkowym. Specyfika tego przestępstwa polega na tym, że sprawca podejmuje czyn zabroniony z chęci osiągnięcia celu strategicznego, którym jest wywołanie powszechnego zagrożenia. Dobrem szczególnie chronionym jest niezakłócone funkcjonowanie społeczne wielu osób, wolność decyzyjna organów władzy państwowej, samorządowej Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa, organów międzynarodowych, a także ustrój i system gospodarczy RP. Sposobem działania będzie popełnianie czynów zabronionych, jednakże czynów zagrożonych karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat⁷.

Zasadność takiej interpretacji znajdujemy również w wyroku Sądu Najwyższego o sygn. V CKN 432/01 z dnia 26 czerwca 2003 r. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd wskazał, że nie jest aktem terroryzmu dokonana przez nieustalonego sprawcę detonacja ładunku wybuchowego, której celem nie jest wymuszenie określonych zachowań od władz państwowych i społeczeństwa, lecz wyrządzenie szkody w mieniu ubezpieczonego⁸.

Kolejna zmiana polskiego kodeksu karnego wprowadzona ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. dotyczy zapisu art. 65 § 1 k.k. Otóż przepis ten otrzymał brzmienie, które przewiduje zaostrenie wymiaru kary, wyrażone w dyspozycji

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz.U. 1997.88.553).

⁶ T. Przesławski, *Cel w konstrukcji przestępstwa terrorystycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 5, s. 17–29.

⁷ R. Zgorzały, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7–8, s. 58–79.

⁸ Wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 r. V CKN 432/01 OSNC 2004/9/145, Biul. SN 2003/12/15.

art. 64 § 2 k.k. wobec „sprawcy przestępstwa o charakterze terrorystycznym”. Zaostrożenie wymiaru kary sprowadza się do wymierzenia kary pozbawienia wolności za przypisane przestępstwo w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, przy czym jej górna granica może być zwiększona o połowę.

Ustawa z dnia 16 czerwca 2004 r. wprowadziła zmiany w brzmieniu treści art. 110 k.k., który w obecnym kształcie przewiduje odpowiedzialność karną cudzoziemca popełniającego za granicą czyn zabroniony skierowany przeciwko interesom RP, obywatela polskiego, polskiej osoby prawnej lub polskiej jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej oraz do cudzoziemca popełniającego za granicą przestępstwo o charakterze terrorystycznym.

Niniejsza ustawa wprowadziła zmianę treści art. 258 k.k., który w § 2 oprócz odpowiedzialności karnej za udział w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze zbrojnym przewiduje obecnie odpowiedzialność także dla grupy, która ma na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Ustawodawca zrównał tym samym poziom odpowiedzialności karnej dla osób biorących udział w strukturach o takim charakterze. Natomiast dodany zapis w § 4 przewiduje wyższą sankcję karną dla osoby, która zakłada lub kieruje grupą lub związkiem, mającym na celu popełnianie przestępstw o charakterze zbrojnym, w postaci kary pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 3 lata. Dla osób, które założyły lub kierowały grupą lub związkiem przestępczym, w tym także o charakterze zbrojnym, ustawodawca w § 3 niniejszego artykułu przewidywał odpowiedzialność w postaci kary pozbawienia wolności w wymiarze od roku do 10 lat. Wyjaśnianie istotnych problemów interpretacyjnych dodanych rozwiązań prawnych wydaje się możliwe przez pryzmat dotychczasowego orzecznictwa w kontekście zapisów zawartych w art. 258 k.k. przed nowelizacją z 2004 r. Należy wskazać, że cechy charakterystyczne dla zorganizowanych grup przestępczych, w tym także o charakterze zbrojnym, są zbliżone do cech, którymi charakteryzują się także grupy lub związki mające na celu popełnianie przestępstw terrorystycznych.

Typowymi przymiotami zorganizowanej grupy przestępczej są: pewna wewnętrzna struktura organizacyjna (zorganizowania choćby w niskim stopniu), jej trwałość, istnienie więzów organizacyjnych w ramach wspólnego porozumienia, planowanie przestępstw, akceptacja celów, trwałość zaspokojenia potrzeb grupy, gromadzenie narzędzi do popełniania przestępstw, wyszukiwanie miejsc do przechowywania łupu, rozprowadzanie go, podział ról, skoordynowany sposób działania, powiązania socjologiczno-psychologiczne między członkami⁹. Należy zwrócić uwagę na specyfikę przestępstwa polegającą na tym, że udział w grupie przestępczej o charakterze zbrojnym nie wymaga, by sprawca osobiście przedsięwziął czynności zmierzające do popełnienia zamierzonego przestępstwa. Wystarczy bowiem, że pozostaje on w strukturze organizacyjnej grupy lub związku i spełnia w nim jakieś chociażby pomocnicze czynności, lub nawet ich nie spełnia, a zachowuje gotowość do ich spełnienia w razie potrzeby. Do przyjęcia,

⁹ Wyrok SA w Krakowie z dnia 5 czerwca 2002 r., sygn. akt 123/02 KZS 2002/7-8/46.

że sprawca bierze udział w grupie przestępczej o charakterze zbrojnym, nie jest wymagane, by posiadał broń osobiście lub stykał się z nią w jakikolwiek sposób. Wystarczy bowiem, że inni uczestnicy związku lub grupy działają z bronią, a sprawca ma tego świadomość¹⁰. Jeżeli zatem wyeliminowano by z tego opisu kilka cech, takich jak: trwałość zaspokajania potrzeb grupy, wyszukiwanie miejsc do przechowywania łupu, rozprowadzanie go, a w miejsce „w grupie przestępczej o charakterze zbrojnym” wpisano by „w grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym” — wydaje się, że pojawiłyby się prawie wszystkie elementy, które stanowią o istnieniu grupy terrorystycznej w rozumieniu art. 258 § 3 k.k.

Również zmiana treści art. 264 § 3 k.k., który przewiduje odpowiedzialność karną za organizowanie innym osobom nielegalnego przekroczenia granicy RP, sprowadzająca się do zaostrzenia dotychczasowej sankcji karnej, poprzez podniesienie górnej granicy zagrożenia do lat 8, to wyraz dostosowania polskiego prawa karnego do decyzji ramowej Rady Europejskiej z 2002 r.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw wprowadziła także zmiany w ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, sprowadzające się do dodania pkt 12 w art. 16 ust. 1 zapisu „o charakterze terrorystycznym”, natomiast w art. 17 po wyrazach „o których mowa w art. 16 w ust. pkt. 1–3” dodano „i 12”. Wskazana ustawa przewiduje odpowiedzialność podmiotów zbiorowych, którymi w rozumieniu niniejszej ustawy są osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, a której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną. Takim podmiotem jest także spółka handlowa z udziałem Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku takich jednostek, spółka kapitałowa w organizacji, podmiot w stanie likwidacji oraz przedsiębiorca niebędący osobą fizyczną, a także zagraniczna jednostka organizacyjna. Artykuł 3 wskazanej ustawy przewiduje możliwość odpowiedzialności za czyn zabroniony podmiotu zbiorowego, jeśli zachowanie osoby fizycznej przyniosło lub mogło przynieść podmiotowi zbiorowemu korzyść chociażby niemajątkową. Dotyczy to sytuacji, kiedy osoba fizyczna działa w imieniu lub interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej, albo przy przekroczeniu tego uprawnienia, jest dopuszczona do działania, w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków, działa w imieniu lub interesie podmiotu zbiorowego, bądź jest przedsiębiorcą, który bezpośrednio współdziała z podmiotem zbiorowym w realizacji celu prawnie dopuszczalnego. Obecne brzmienie art. 16 ust. 1 pkt 12 przewiduje odpowiedzialność podmiotu zbiorowego, jeżeli osoba określona w art. 3 niniejszej ustawy popełniła przestępstwo o charakterze terrorystycznym oraz określone w art. 165a i art. 255a k.k., przy czym ewentualna odpowiedzialność

¹⁰ Wyrok SA w Katowicach z dnia 16 grudnia 2004 r., sygn. akt II Aka 223/04 KZS 2005/708/121.

podmiotu zbiorowego może zaistnieć po prawomocnym skazaniu osoby fizycznej, o której mowa w przywołanym art. 3 ustawy.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw była zarówno pierwszym krokiem na drodze dostosowania polskiego prawodawstwa do decyzji ramowej z 2002 r., jak i przejawem dostrzeżenia konieczności przygotowania przepisów, mających na celu zwalczanie i zapobieganie przestępstwom o charakterze terrorystycznym.

Ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnego lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz zmianie niektórych innych ustaw dodano w rozdziale XX — przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu art. 165a k.k. Dodany przepis przewiduje odpowiedzialność karną dla osób, które gromadzą, przekazują lub oferują środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Wskazany przepis przewiduje odpowiedzialność karną za takie zachowania w postaci kary pozbawienia wolności w wymiarze od 2 do 12 lat¹¹.

Istnieje możliwość, by w ramach grupy lub związku mającego na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym nastąpiło wyodrębnienie jednej lub kilku osób, których rolą będzie jedynie pozyskiwanie i gromadzenie wskazanych powyżej wartości, z przeznaczeniem na potrzeby grupy w celu dokonania ataku terrorystycznego. W takiej sytuacji osoby te będą odpowiadały również za udział w grupie o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 258 § 3 k.k. Natomiast w sytuacji własnej działalności terrorystycznej, istnieje możliwość zakwalifikowania zachowania gromadzenia wartości majątkowych jako przygotowania do popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 115 § 20 k.k. Warunkiem jest jednak zapis ustawowy statuujący odpowiedzialność za tę formę stadialną popełnienia czynu¹².

Kolejnym krokiem zmierzającym do zapewnienia skutecznego przeciwdziałania zachowaniom o charakterze terrorystycznym były zmiany wprowadzone ustawą z dnia 29 lipca 2011 r.¹³

Do dotychczasowego brzmienia art. 240 § 1 k.k., przewidującego odpowiedzialność karną za zaniechanie niezwłocznego zawiadomienia organu powołanego

¹¹ Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnego lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2009 Nr 166, poz. 1317).

¹² W. Filipkowski, R. Lonca, *Kryminologiczne i prawne aspekty finansowania terroryzmu*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 26, 2005, nr 4, s. X.

¹³ Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny, ustawy — Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. Nr 191, poz. 1135).

do ścigania przestępstw przez osobę, która posiada informację o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu: zbrodni ludobójstwa, masowego zamachu, naruszeń porządku prawnego podczas działań wojennych, zamachu stanu, zamachu na konstytucyjne organy państwa, szpiegostwa, zamachu na życie prezydenta, zamachu na jednostkę Sił Zbrojnych RP, zabójstwa, spowodowania zdarzenia zagrażającego życiu, zdrowiu lub mieniu, piractwa w komunikacji wodnej lub powietrznej, pozbawienia wolności, handlu ludźmi, wzięcia zakładnika dodano zapis o treści „lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym”. Rozwiązanie przyjęte w § 2 i 3 tego przepisu przewiduje brak odpowiedzialności karnej, jeżeli taka osoba była przekonana, że uprawniony organ posiada wiedzę o tego typu zachowaniach, zapobiegła popełnieniu wskazanych przestępstw, bądź nie zawiadomiła organu z obawy przed własną odpowiedzialnością karną lub osób jej najbliższym.

Zmiana nastąpiła także w art. 255 k.k., w którym dodano zapis przewidujący odpowiedzialność karną dla osoby, która rozpowszechnia lub publicznie prezentuje treści mogące ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym w zamiarze, aby takie przestępstwo zostało popełnione. Ustawodawca w dodanym w art. 255 a.k.k. przewiduje odpowiedzialność za takie zachowanie w postaci kary pozbawienia wolności w wymiarze od 3 miesięcy do 5 lat.

Podsumowanie

Przedmiotem publikacji jest omówienie prawnych instrumentów zapobiegania i zwalczania terroryzmu wymienionych w polskim prawodawstwie. Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, wprowadzono do polskiego kodeksu karnego definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Wyrażona w polskim kodeksie karnym definicja przestępstwa terrorystycznego stanowi, że:

Przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi, co najmniej 5 lat, popełniony w celu: 1) poważnego zastraszenia wielu osób, 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej — a także groźba popełnienia takiego czynu.

Bibliografia

- Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (2002/475/WSiSW).
- Filipkowski W., Lonca R., *Kryminologiczne i prawne aspekty finansowania terroryzmu*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 26, 2005, nr 4.
- Przesławski T., *Cel w konstrukcji przestępstwa terrorystycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 5.

- Spotkania Rady Europejskiej 1993–2002. Wybór dokumentów, Warszawa Urząd Komitetu Integracji Europejskiej 2002.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz.U. 1997.88.553).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 93, poz. 889).
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnego lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2009 Nr 166, poz. 1317).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny, ustawy — Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. Nr 191, poz. 1135).
- Wyrok SA w Katowicach z dnia 16 grudnia 2004 r. sygn. akt II Aka 223/04 KZS 2005/708/121.
- Wyrok SA w Krakowie z dnia 5 czerwca 2002 r. sygn. akt 123/02 KZS 2002/7-8/46.
- Wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 r. V CKN 432/01 OSNC 2004/9/145, Biul. SN 2003/12/15.
- Zgorzały R., *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7–8.

INSTRUMENTS FOR PREVENTING AND COMBATING TERRORISM IN POLISH CRIMINAL LAW

Summary

The article examines the instruments for preventing and combating terrorism in Polish criminal law. The Act of 16 April 2004 amending the Criminal Code and other acts of parliament introduced a definition of terrorist offence into the Polish Criminal Code. According to this definition, “A terrorist offence is a prohibited act punishable by a maximum custodial sentence of at least 5 years committed in order to: 1) seriously intimidate many persons, 2) compel a public authority of the Republic of Poland or of another state or an agency of an international organisation to perform or abstain from performing certain acts, 3) cause serious destabilisation in the political system or economy of the Republic of Poland, another state or international organisation. A threat to commit such an act should also be considered a terrorist offence.”

Keywords: prosecution service, appellate prosecution service, crime of terrorism, criminal law, security threats.